

tec. & conf. nam primò illi versus hymni, ut rectè ponderat Ariaga tom. 7. 17. de Eucharist. disp. 42. sec. 3. n. 17. dirigitur ab Ecclesia ad omnes homines: ergo etiam species panis causant exhilarationem; alias, si laici hanc non perciperent, quid eis illa deprædicaretur?

Secundò. Fames, & sitis, in spiritualibus idem est, ut habet S. Augustinus 17. 25. in Joan. post medium in illa verba Christi: Qui venit ad me, non esuriat. hoc intelligendum est: non sitiet unquam; utroque enim illa significatur æterna satisfactio: aperte indicat, quod, sicut expletio famis, & sitis spiritualis, sunt idem, ita etiam idem sint fames, & sitis: item, sicut non esurire, & non sitire sunt idem, ita etiam sitire, & esurire: & certè tam sitis, quam fames spiritualis, aliud non est, quam ingens desiderium novæ gratiæ, & charitatis, adeoque utraque expletur per quamvis speciem Eucharisticam; quia quævis conferat gratiam. Tertio. Utraque species habet vim confortandi, & exhilarandi; quia hæc formaliter consistunt in eo, quod voluntas reddatur prompta, & fervens, ad obsequium Dei, quæ promptitudo conferitur, tam per species panis seorsim acceptas, quam per species vini, si in aliquo casu licet seorsim accipiantur, ut saltem videntur olim quandoque licetè acceptas, de qua re vide infra n. 326.

Dein totum hoc argumentum retorquetur in extrema unctione, ubi lingua unctiones, & formæ partiales, habent æquè diversam significationem, quam habent species panis, & vini: & tamen non non conferunt diversa gratia; ratione diversarum unctionum partialium; quia scilicet illæ diversæ unctiones habent tantum significationes partiales, & constituunt unum sacramentum: ac hoc totum dici etiam potest de speciebus Eucharisticis.

Ubi tamen obiter noto, non idem posse dici de sacris ordinibus; nam isti se habent, ac si species panis, & vini, seorsim sumerentur, per duas moraliter distinctas sumptiones; isti enim ordines, etiam minores, non conferuntur per ordinationem moraliter unam; nam, ut ex usu, & praxi Ecclesiæ habetur, quilibet ordo conferitur seorsim per suam singularem ordinationem: & quamvis e. g. ordines minores omnes conferantur sub eodem sacro, tamen conferuntur per quatuor physice, & moraliter distinctas ordinationes: quæ ad minimum se habent, sicut tria sacra, e. g. die natali Domini ab eodem sacerdote tempore continuo dicta. Adde, quod per diversos ordines dantur etiam diversæ gratiæ actuales, quæ de re vide n. 298.

307. Dices cum Haunoldo. In Sacramento extreme unctionis primùm post ultimam unctionem conferitur gratia: ergo non est paritas ab isto ad sacramentum Eucharisticum, ubi jam datur gratia post primam sumptionem primæ speciei panis. Resp.

In primis ex hac paritate cum Sacramento extreme unctionis tamen adhuc patet, quòd diversitas qualiscunque significationis, ut pote, quæ etiam datur in diversis illis partialibus unctionibus, non probet, dari novam gratiam. Dein neg. ant. nam post perfectam unctionem sensuum, aut partium, essentialiter requisitam, conferitur gratia, ut habet communis; quia tunc sacramentum est substantialiter integrum: & tamen sæpe dein subjunguntur adhuc duæ unctiones, in pedibus, & in renibus, non essentialiter requisitæ, quæ casu non datur gratia post ultimam unctionem.

Dices, dari etiam in hoc casu gratiam, post ultimam unctionem causativam gratiæ; eam addidit duæ unctiones gratiam non causant. Resp. licet istæ duæ unctiones, non causent novam gratiam, tamen etiam causant prius collatam, sicut scilicet sumptio alterius speciei. Saltem hoc est valde probabile, & gratis oppositum supponitur.

306. Ob. 3. Juxta nostram opinionem non potest dari ratio, cur Christus instruerit utramque speciem: hoc est absurdum: ergo. Confirm. 1. Juxta nos sumptio alterius speciei esset frustranea: hoc est falsum, & contra SS. Patres: ergo. Confirm. 2. In triduo mortis Christi Eucharistia sumpta sub utraque specie contulisset plus gratiæ, quam sumpta sub una: ergo hoc etiam nunc facit. Resp. neg. ma. Ratio sufficientissima est, quod per Eucharistiam, tanquam sacrificium inchoatum, vi utriusque speciei melius significetur sacrificium cruciatum, seu passio Christi, & effusio sanguinis.

Ad 1. confirm. retorq. argum. in eo casu, quo sacerdos sumit plures hostias, vel earum reliquias. Dein neg. ma. sumptio secundæ speciei servit ad perfectionem sacrificij, meliorem representationem separationis sanguinis à corpore, meliorem representationem convivij integri: item atgetur gratia saltem ex opere operantis: probabile etiam est, Deum conferre quidem gratiam statim post sumptionem primæ speciei, sed tamen etiam intuitu secundæ, casu quo hæc secutura est. Addunt aliqui cum Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 63. sec. 6. in fine, quòd, si quis sumpsisset primam speciem in peccato, & postea, adhuc ante sumptionem secundæ speciei contereretur, recepturus esset gratiam per sumptionem secundæ speciei: quanquam hoc alij negent.

Ad SS. Patres autem, quando dicunt, bibi remissionem peccatorum: vel non sanguine, non tantum exterius liniri, sed interiorius etiam omnipotenti virtute muniri: responderi potest, eos quidem ostendere, quantum virtutem habeat sacer facer sanguis ex se: non autem decidere, quòd, quando is jam est sumptus sub specie panis, & postea etiam sumatur sub specie vini, eandem virtutem denuo exerat: vel potest dici, SS. Patres tantum velle, quòd Deus etiam

gratiam conferat ratione, seu intuitu speciei secundæ, ut modo dictum.

307. Ad 2. confirm. Resp. cum Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 63. sec. 6. s. Ad secundum, rem esse incertam; cum Christus pro eo casu, in quo vidit, non esse futurum usum Eucharistiæ, nihil determinaverit: si data tunc fuisset major gratia propter utramque speciem, fors ratio fuisset; quia tunc non contingeretur sub una specie totus, & integer Christus: quam rationem videntur aliqui velle colligere ex Tridentino; eoquòd sess. 21. c. 3. dicat, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attingit, nullæ gratiæ necessariæ ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt: adeoque; cum in triduo mortis non fuisset sub qualibet specie totus, atque integer Christus, videtur illis auctoribus, ex Concilio, colligi potest, non tantum gratiæ per unam, quantum per geminam speciem sumptam, tunc accipiendum fuisse.

Verum, si hæc ratio efficax foret, debuisset in triduo mortis Christi non tantum gratiæ dari per utramque speciem, quantum nunc datur per unam (quia sub nulla tunc adfuisset anima Christi, adeoque nec sub utraque integer Christus) quod videtur difficile. Unde Suarez existimat, non posse ex Tridentino efficaciter probari, quòd in triduo mortis Christi, plus gratiæ collatum fuisset per duplicem speciem, quam per unius tantum sumptionem.

Putat insuper posse dici, quòd Tridentinum, assignando pro ratione sumptionem totius, ac integri Christi, vel non velle dare rationem adequatam, aut necessariam, sed tantum sufficientem, & clariorem, ac certioram quoad nos: vel quòd per totum Christum intelligat totum quoad suppositum Divinum. Et certè, cum Divinitas etiam in triduo mortis Christi fuisset præsens, adfuisset sufficientissima causa gratiæ: attamen hæc adfuisset etiam in eo casu sub qualibet specie: consequenter ex hoc capite non debuisset plus gratiæ conferri, ratione utriusque, quam ratione unius tantum speciei.

308. Ob. 4. Non potest juxta nos explicari, quando conferatur gratia: an statim post primam sumptionem: an primùm post secundam: sed hoc debet posse explicari: ergo. Resp. retorq. arg. in casu, quo sacerdos sumit plures hostias. In forma, neg. ma. & dico, probabilius conferri statim totam gratiam post sumptionem primæ speciei: primò enim ibi jam sumitur totus Christus, & non est ratio, cur sacramentum, integrè applicatum, non statim operetur suum effectum. Secundo si prævidereur sacerdos moriturus ante secundam sumptionem, Christus misericordissimus non expectaret illum, sed prius daret gratiam: ergo melius dicitur, hoc univèrsaliter fieri.

Tertio, si sacerdos communicaret populum post suam communionem, & distribuendo Eucharistiam peccaret: postea in peccato absumeret reliquias sacrarum hostiarum, nemo diceret, eum per suam communionem non recepisse prius gratiam: ergo idem videtur dicendum in nostro casu. Probabile autem est, ut diximus n. 306. gratiam, quæ conferitur statim post primæ speciei sumptionem, tamen etiam conferri intuitu sumptionis secundæ speciei, si hæc quoque exitura sit.

QUESTIO II.

De Necessitate SS. Eucharistiæ.

ARTICULUS I.

Quomodo Eucharistia sit necessaria.

309. **S**upponendum, alia esse ad salutem necessaria necessitate mediæ, alia necessaria necessitate præcepti: inter quæ differentia est ista. Necessaria necessitate præcepti sunt illa, quæ ideo debent fieri, ut evitetur violentia alicujus præcepti per grave peccatum, quod poneretur obex gratiæ, adeoque saluti æternæ: quæ tamen, si inculpabiliter omittantur, non propterea perditur salus. Necessaria necessitate mediæ sunt illa, quæ sunt mediæ conducentia, ad obtinendam primam gratiam, eamque per se causantia, ac talia, ut sine illis, etiam inculpabiliter omittis, salus acquiri non possit. Quid autem sit per se causare primam gratiam, vide in tract. de sacram. in genere n. 301. Exempla necessariorum necessitate præcepti sunt, restitutio boni ablati, auditio sacri die festo &c. Exempla necessariorum necessitate mediæ sunt, fides, baptismus, penitentia post grave peccatum actuale commissum.

Quia verò baptismus e. g. vel sacramentum penitentia, non semper potest realiter adhiberi, ob defectum, vel scientiam, vel materiæ, vel ministri; hinc misericors Deus contentus est, si habeatur saltem perfecta contritio, quæ est votum baptismi in non baptizato, & votum confessionis in baptizato; unde dicuntur baptismus, & penitentia, necessaria necessitate mediæ, vel in re, vel in voto: hoc est, necessaria esse sacramenta baptismi, & penitentia, vel ipsa suscepta, vel saltem necessarium esse votum ea suscipiendi: & hoc votum habet quivis amans Deum super omnia; quia ita est constitutus, ut, si, vel necessitatem sciret, vel occasionem haberet, ista sacramenta suscipiendi, ea ipsa susciperet.

310. Si dicas, quòd perfectè contritus, vel amans Deum super omnia, etiam debeat ita esse dispositus, ut, si posset restituere ablatum, id faceret: & quòd, si non esset ita dispositus, non possit obtinere salutem, adeoque, quòd etiam restitutio sit necessaria.

cessaria necessitate medi ad salutem, scilicet vel in re, vel in voto. Resp. Etsi aliquo modo votum restitutionis sit necessarium ad salutem, non tamen restitutionem esse necessarium necessitate medi; quia, quod est necessarium necessitate medi, debet esse medium, conferens primam gratiam, quale non est restitutio; quia ipsa potest reipsa fieri, & saepe fit, quin conferatur gratia; unde restitutio tantum est removens prohibens, seu removens impedimentum gratiae: non vero est conferens gratiam: quam tamen conferunt baptismus, & poenitentia, si re ipsa adhibeantur.

311. Quare, etsi contritio sit votum baptismi, & restitutionis, tamen dicitur conferre gratiam, ut est votum baptismi: non vero ut est votum restitutionis; votum enim, seu desiderium rei, quod est quasi vicarium ejusdem rei, non habet majorem vim, quam habeat ipsa res; cum ergo restitutio ipsa non possit conferre gratiam, neque id potest ejus votum, seu contritio, formaliter sumpta, ut est votum restitutionis.

At potest conferre gratiam contritio, ut est votum baptismi; quia ipse baptismus potest conferre gratiam: adeoque recte dicitur baptismus, suo modo iustificare in contritione, seu dilectione Dei, tanquam voto sui: de quo vide plurimum in *tract. de poenit. a. n. 216.* verbo: cum restitutio, nec in se, nec in suo voto, sit medium iustificans, non est necessaria necessitate medi: baptismus vero, & sacramentum poenitentiae, cum sint talia media, dicuntur necessaria necessitate medi. videatur Haunoldus l. 4. tr. 3. c. 2. *controv. 3. n. 781.* His suppositis

312. Dico 1. Eucharistia non est necessaria necessitate medi, ita plurimi. Prob. conclus. Necessarium necessitate medi, ut diximus n. 309. est, quod est medium per se conducat ad obtinendam primam gratiam, eamque per se causans, ac tale, seu ita necessarium, ut sine eo adhibito, vel in re, vel in voto, non conferatur prima gratia, nec obtineatur salus: sed tale medium non est Eucharistia: ergo, prob. mi. Eucharistia, utpote sacramentum vivorum, non confert per se, sed tantum per accedens primam gratiam, ut diximus in *tr. de sacram. in genere a. n. 302.* ergo.

Secundo, Eucharistia non est omnibus hominibus ita necessaria, ut sine ea, vel in re, vel in voto, non conferatur gratia; nam parvulis ista confertur, quin sacramentum hoc re ipsa suscipiant, ut habetur ex Tridentino *sess. 21. c. 4. & can. 4.* atque etiam, quin id recipiant in voto; nam parvuli non possunt Eucharistiam in voto recipere; quia ut rationis, ita etiam voti sunt incapaces. Sed neque est ulla ratio, qua probetur, Eucharistiam esse saltem adultis rationis capacibus necessariam necessitate medi; ergo.

313. Neque etiam dici potest, Eucharistiam esse necessariam necessitate medi ex eo; quod ipsa per se requiratur ad perfe-

verantiam in gratia; nam 1. non potest intelligi perseverantia finalis; quia, cum sacramentorum effectus sit infallibilis, & perseverantia finalis non sit effectus infallibilis, non potest esse effectus Eucharistiae. Nec 2. intelligi potest perseverantia ad longum, vel etiam breve tempus; haec enim non est absolute necessaria; cum homo possit prius mori, & salvari: insuper potest homo brevi tempore perseverare virtute gratiae, in baptismo, vel poenitentia; recepta: ergo ad nullam perseverantiam Eucharistia est necessaria necessitate medi.

314. Dico 2. Eucharistia est necessaria necessitate praecipi. ita omnes. Prob. conclusio. Datur praecceptum Ecclesiae sumendi sacram Eucharistiam, idque habetur. *C. Omnis utriusque sexus. 12. de poenit. & remiss.* ubi praecipitur paschalis communio sub gravissima poena, scilicet, ut transgressores areantur, vivi ab ingressu Ecclesiae, & mortui priventur Ecclesiastica sepultura: rursus, Tridentinum *sess. 13. can. 9.* anathematizat negantes hoc praecceptum: quin etiam Innocentius XI. damnavit hanc propositionem 55. *Praeccepto communionis annuae satisfacit per sacrilegam Domini manducationem:* ergo.

Olim tempore Fabiani Papae tenebantur fideles ter in anno communicare, scilicet die Natalis Domini, Paschae, & Pentecostes, ut habetur. *C. Etsi non frequentius. 16. de consecrat. dist. 2.* qui canon a Fabiano statutus est. Idem habetur *C. Saeculares. 10. de consecr. dist. 2.* quod caput ex Agathensi Concilio desumptum, sic habet: *Seculares, qui in Natali Domini, Paschae, & Pentecostae, non communicaverint, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur:* nunc autem Ecclesia contenta est unica annua communione.

315. Dico 3. Praecceptum sumendi SS. Eucharistiam non est tantum Ecclesiasticum: sed est etiam Divinum. ita Theologi communiter cum S. Thoma 3. p. 9. q. 80. a. 11. in corp. ubi sic ait: *Homo tenetur hoc sacramentum sumere, non solum ex statuto Ecclesiae, sed ex mandato Domini.* Prob. 1. ex illo *Joan. 6. v. 54. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* quae verba ex communi SS. Patrum doctrina intelligi debent de manducatione reali, & ex communi sensu doctorum, & fidelium indicant, praecceptum a Christo statutum, adeoque Divinum: ergo.

Secundo, Tridentinum *sess. 13. c. 2.* ait: *Salvator noster... in illius Eucharistiae sumptione colere nos sui memoriam praecipit:* non autem iussit Christus, ut, dum communicamus, reflexe habeamus memoriam passionis eius; alias multi, praesertim simplices, violarent hoc praecceptum: ergo iussit, ut per ipsam communionem habeamus hanc memoriam, sive iussit, ut ad eam accedamus. Tertio, Christus Apostolis, & in iis etiam aliis animarum pastoribus, praecipit, ut fideles laicos pascere sacra dape; hoc enim

enim voluit, quando *Luc. 22. v. 19. & 1. Cor. 11. v. 24. & 25.* dixit: *Hoc facite in meam commemorationem:* ergo, implicite saltem, etiam praecipit laicis, ut eam recipient. Quarto, Jam a primis temporibus Ecclesia temper urget sumptionem hujus sanctissimi sacramenti: non ita urget receptionem aliorum sacramentorum, de quibus nullum praecceptum Christus reliquit: ergo.

316. Dico 4. Non tantum in paschate quovis anno, sed etiam in articulo mortis, est Eucharistia, seu communio praeccepta, ita communiter Theologi cum Suarez, & Vasquez, qui ipse communissimus sensus doctorum, imò, ut ait Tamburinus in *methodo expedit. commun. c. 5. §. 1. n. 1.* communissimus sensus fidelium, & Ecclesiae, est ratio valida in iis, quae, utpote pendentia ab institutione Christi, ab autoritate potissimum probari debent.

Ratio ulterior est. Tunc obligat hoc praecceptum, quando est maxima necessitas Eucharistiae: sed maxima ejus necessitas est in articulo mortis: ergo, prob. ma. ex simili necessitate bene inferitur obligatio, eliciendi in eo articulo actus fidei, spei &c. ergo etiam legitime inferitur obligatio sumendi SS. Eucharistiam. Confirm. Hoc sacramentum est institutum tanquam viaticum, & praefiguratum fuit per agnum paschalem, ac manna, quae data sunt in nutrimentum pro gradui via, adeoque & ipsum est institutum, in nutrimentum, & robor, pro gradui via, seu transitu ex hoc in alterum mundum: ergo debet accipi, quando instat grande illud iter aeternitatis.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

317. **O**B. 1. contra 1. concl. SS. Eucharistia praecedit dignitate omnia alia sacramenta: ergo etiam praecedit necessitate: sed alia sacramenta sunt necessaria necessitate medi ad salutem: ergo multo magis ita necessaria est SS. Eucharistia. Confirm. 1. Sicut dicitur *Joan. 3. v. 3. Nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei:* ita etiam dicitur *Joan. 6. v. 54. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* ergo, sicut baptismus est necessarius necessitate medi, ita etiam necessaria est Eucharistia. Confirm. 2. S. Augustinus l. 1. contra Julianum c. 4. ait, etiam parvulis necessariam esse Eucharistiam, idque Innocentius I. definitivè, *textum citavimus n. 50.* sed his non est necessaria necessitate praecipi, cujus incapaces sunt: ergo necessitate medi.

Confirm. 3. Alii etiam SS. Patres videntur docere, SS. Eucharistiam esse necessariam necessitate medi: ergo. Confirm. 4. Cibum corporalis est medium necessarium, ad

conservandam vitam corporalem: ergo cibum spiritualis est medium necessarium ad conservandam vitam spirituales. Confirm. 5. Eucharistia est necessaria ad accipiendas gratias actuales, huic sacramento correspondentes: sed haec ipsae sunt homini simpliciter necessariae ad salutem: ergo etiam Eucharistia. Resp. neg. conseq. Imò, quia Eucharistia praecedit dignitate alia sacramenta, debet supponere statum gratiae, ad convenientiorem sui receptionem: adeoque ipsa non potest esse necessaria ad habendam primam gratiam. Ad 1. confir. neg. conseq. Tantum sequitur, utrumque sacramentum, tam baptismum, quam Eucharistiam, esse necessarium, imò, ut ait Tamburinus in *methodo expedit. commun. c. 5. §. 1. n. 1.* communissimus sensus fidelium, & Ecclesiae, est ratio valida in iis, quae, utpote pendentia ab institutione Christi, ab autoritate potissimum probari debent.

318. Ad 2. confir. dist. ma. S. Augustinus ait, parvulis esse necessariam Eucharistiam in re, neg. ma. ait, eam esse necessariam in voto. subdit, in voto explicito, vel simpliciter tali, neg. ma. in voto implicito, vel tantum aequivalenter tali, quale votum est ipse baptismus, conc. ma. & om. min. sub eadem dist. conc. vel neg. conseq. Alii ajunt, ex S. Augustino parvulis esse necessariam rem sacramenti, seu gratiam: alii ajunt, necessariam esse manducationem mysticam, per quam uniantur corpori Christi. videantur dicta n. 63.

Ad 3. confir. neg. ant. nam, quod spectat ad alios SS. Patres, qui praeter S. Augustinum etiam obijciuntur, ut Cyrillus, Cyprianus &c. isti loquuntur tantum de necessitate morali, respectu illorum, qui habent commoditatem Eucharistiam recipiendi. S. Thomas vero etiam plus non dicit, quam S. Augustinus, & 3. p. 9. q. 65. a. 4. in corp. expresse dicit, duo tantum sacramenta esse singulis simpliciter necessaria, nempe sacramenta baptismi, & poenitentiae. Ad 4. confir. neg. conseq. Cibum corporalis necessarius est, ut vertatur in alium, quod fieri non potest sine reali sumptione: cibum spiritualis vertit alium spiritualiter in se, quod fieri potest sine reali sumptione: & si esset omnimoda paritas inter utrumque cibum, neque sufficeret anima Eucharistia in voto; sicut non sufficit corpori cibum corporalis in voto. Ad 5. confirmationem neg. mi. quae non probatur.

319. Ob. 2. contra 3. conclus. Ecclesia ob gravissima crimina quosdam sacra communione privat in articulo mortis: ergo haec in eo articulo non est de praeccepto Divino. Confirm. Olim in Hispania, & Gallia, vel etiam in aliis provinciis, mortis fuit, non praebere Eucharistiam damnatis ad mortem: ergo haec non est de jure Divino. Resp. Aliqui volunt, quod tota Ecclesia olim quosdam privavit ob scelera quosdam sacra communione, etiam in articulo mortis: idque volunt inferre ex Innocentio I. qui epist. 3. ad Eusebium Tolosanum Episcopum ait: *Et hoc quod est, quid de his observari oporteat, qui post baptismum omni tempore incontinentiae, & voluptatibus dediti, in extremo sine vita*

sua, penitentiam simul, & reconciliati-
onem communionis exposcunt. De his obser-
vatio prior durior: posterior intervenien-
te misericordia inclinatio est; nam con-
suetudo prior tenuit, ut concederetur eis
penitentia, sed communicatio negaretur: de
qua re vide Francolinum in Clerico Rom.
disp. 3. n. 5. & disp. 11. n. 50. Resp. Si
antecedens est verum, dicendum est, præ-
ceptum Christi esse conditionatum: scilicet
sub hac conditione: Nisi Ecclesia propter
graves causas alicui communionem prohibe-
at. Sic etiam Ecclesia non concedit, ob
dandum viaticum moribundo, celebrare
Missam sine vestibus sacris; quia scilicet
etiam præceptum Christi non obligat, ut
in eo casu per talem celebrationem procu-
retur SS. Eucharistia, & sumatur.

320. Ad confirm. Hanc consuetudi-
nem abrogavit Pius V. motu proprio anno
1569. de quo vide Francolinum in Clerico
Rom. disp. 4. in fine. Sed & Philippus II.
(ut fertur) eodem anno præcepit, ne affi-
cerentur rei supplicio, nisi post viginti qua-
tuor horas à communione: quamvis hoc
non sit necessarium, & possint rei horã u-
nã, aut duabus, ante suspendium, recipere
Eucharistiam. Moderni autem doctores
cum Suarez contra Navarrum dampnant judi-
cem peccati mortalis, si extra datum mani-
festã necessitatis non permittat reo commu-
nionem; & alias possit etiam impedire con-
fessionem, quod est contra Clementin. Cum
secundam. 1. de penit. & remis. Si quid o-
lim, vel in Gallia, vel in alijs regionibus,
aliter factum est, vel etiam penitentia qui-
busdam mortis reis, vel serò penitentibus,
negata fuit, id nunquam ab Ecclesia univer-
sa approbatum fuit: sed sæpe reprobatur,
de quo vide Francolinum in Clerico Rom.
disp. 3. & 4.

ARTICULUS III.

An sit necessaria Communio sub Utraque Specie.

321. **E**cclésiasticum morem admi-
nistrandi laicis SS. Eucha-
ristiam diversis temporibus
diversam fuisse, & aliquando sub una, ali-
quando sub duabus speciebus, sacram
communione populo distributam fuisse, no-
tum est omnibus eruditis. De hac re Car-
dinalis Prolomæus, vir in historia Ecclesi-
astica veratissimus, in suis controversiis
manuscriptis sequentia tradit, in quibus, ut
ait, etiam Protestantes, exceptis paucis re-
fractarijs, nobiscum conveniant, & quæque
eruditionis gratiã hinc apponere vitium est.
Sub initium (ut scribit) nascentis Ecclesiæ
vespere post cenam (quæ agape, seu cha-
ritas appellabatur) sacram communionem
ad Christi Domini exemplum Christiani sum-
ebant. Paulo post tamen, ob invalescen-
tes abulus, prohibita præcedente agapes

sumptione, præceptum est fidelibus, ut jeju-
ni communicarent.

Quamvis autem primis quatuor sæcu-
lis, publica in Ecclesijs synaxis ordinariè sub
utraque specie à fidelibus celebraretur, erat
tamen permittum, ut, qui vellent, sub una
tantum specie SS. Eucharistiam acciperent,
præsertim extra liturgiæ solemnitate, ut
etiam ex argumentis, pro veritate Catholica
infra adducendis, aperte patebit. Quinto
postea sæculo propter hæresin Manichæo-
rum, primò non probata, dein etiam omni-
no prohibita est, abstinencia à specie vini,
præsertim in publicis Missarum officijs, ut
patet ex S. Leone sermone 4. de quadragesima
circa an. 450. & ex Gelasio Papa. C. Comperimus.
12. de consecrat. disp. 2. circa an. 490.
de quibus infra in solutione objectionum.
Scilicet agebant tunc Romæ occulti Mani-
chæi, qui cum fidelibus Catholicis accede-
bant ad sacram communionem: sed abstinē-
bant à specie vini; tum quòd crederent, vi-
num esse à diabolo, & esse ejusdem fel: tum
quòd crederent, Christum Dominum san-
guine caruisse, ac corpus tantum pharisaï-
cum assumpsisse. Ut igitur isti deprehende-
rentur, iusti sunt fideles, SS. Eucharistiam
sub utraque specie accipere.

Extincta hæresi Manichæorum, iterum
permittum fidelibus est, ut sacram commu-
nionem, etiam in publica liturgia sub una
tantum specie sumerent. Postea verò sæcu-
lo undecimo ob novam hæresin Borengarii,
negantis realem præsentiam Christi in SS.
Eucharistia, Ecclesia maxime inebuit, ad
promovendum Christi Eucharistice cultum,
& amovendam omnem ab eo irreverentiam:
quæ cum quandoque contingeret, & sapius
timenda esset, ratione usus calicis (quo
stante sapius periculum erat, ne facer sanguis
effunderetur) hinc fideles, cum ex doctrina
Ecclesiæ scirent, se sub una specie totum
Christum accipere, sponte exceperunt à specie
vini abstinere, approbante Ecclesiæ religio-
sam hanc circumspectionem. Tandem,
cum Hulsia ex hæretica sua persuasione, ca-
licis usum fidelibus necessarium esse doce-
rent, adeoque eum libi arrogarent, Concili-
um Constantiense decreto universali, omni-
bus fidelibus non celebrantibus eo interdi-
xit: quem cum dein posteriorum tempo-
rum hæretici iterum revocare conarentur,
Tridentinum iterum sess. 21. c. 1. & 2. ac
can. 1. 2. & 3. eorum errores dampnavit. His
præmissis

322. Dico 1. Nulla est necessitas, ad-
stringens laicos, ad sumendam utramque spe-
ciem. Ita omnes Catholici post Concilium
Constantiense sess. 13. & Tridentinum sess.
21. c. 1. & can. 1. 2. ac 3. Probatur concel. contra
hæreticos 11. Nec ex natura rei, nec ex ullo
præcepto, est necessariã communicatio sub utra-
que specie; ergo nullo modo, prob. 1. pars
anteq. non est necessaria ex natura rei; nam
primò Christus est sub utraque specie to-
tus, ut habetur ex n. 204. quia scilicet sub
specie panis adest corpus Christi vivum,
adeoque cum sanguine: & sub specie vini
adest

adeo sanguis, suo modo unitus, & intrinse-
cus corpori, adeoque etiam adest corpus.
Secundò. Totus effectus hujus sacramenti,
saltem necessarius, scilicet gratia, habetur
per unam speciem.

Tertiò. Una etiam species sufficienter
significat unionem populi cum Christo, cui
per summationem unitur: & unionem popu-
li inter se; quia una species est ex multis
granis, altera ex multis acinis, ut habet S.
Augustinus tract. 26. in Joan. sub finem.
dicens: Aliud est unum ex multis granis
conficitur: aliud in unum ex multis acinis
conficitur. Quarto. Habetur etiam per quam-
libet speciem scilicet resectio animæ, adeo-
que tota significatio (licet hæc per utram-
que speciem habeatur clarior) nec enim de-
bet per species significari convivium in-
tegram; modò hoc significetur per rem con-
tentam, seu Christum, qui est resectio, si-
mul extingvens famem, & sitim.

Neque etiam Eucharistia ut sacrificium
exigit, ut omnes, de omnibus speciebus,
participent: nam non tenentur fideles om-
nes, sub omnibus sacris communicare:
& multò minus tenentur sub omnibus sacris
communione sub utraque specie: & ad sa-
crificium sufficit, si sacrificans de eo parti-
cipet. Rursus Eucharistia, neque ut est re-
presentatio passionis dominicæ, exigit su-
mi sub utraque specie; nam hæc repræsen-
tatio, & quidem perfecta, habetur per E-
ucharistiam ut sacrificium est: non autem
debet totum id, quod pertinet ad sacrifici-
um, ab unoquoque sumi.

Uterius Eucharistia id non exigit, ut
est memoria passionis Christi Domini; nam
hæc memoria haberi potest per summationem
unius speciei, quatenus etiam hæc est si-
gnum mortis Christi, licet non sit perfecta
representatio ejus. Potest autem haberi
memoria beneficii, non tantum per repræ-
sentationem perfectam, sed per quodcum-
que signum. Tandem neque ipse species ex-
igunt simul sumi; hoc enim, si exigent,
exigent non ratione sui, sed ratione my-
sterij à Christo instituti, atqui ratione hujus
id non exigunt, ut patet ex dictis: ergo

323. Probatur jam 2. p. anteq. seu
quòd non sit necessitas sumendi utramque
speciem ex præcepto. Prob. autem in pri-
mis negativè. Nullum præceptum sumendi
Eucharistiam sub utraque specie potest ullibi
ostendi, nec in Scripturis, nec in Conclii-
lijs, nec in Patribus, nec in traditione:
ergo nullum datur. Prob. etiam positivè
ex Scripturis, ex quibus colligitur, nullum
dari tale præceptum; nam primò (ut rectè
ait Tridentinum sess. 21. c. 1.) Christus
Joan. 6. promittit indiscriminenter vitam, &
gratiam, tam sumentibus utramque speciem,
(Intellige, semota prohibitione Ecclesiæ)
quam sumentibus tantum unam: & quidem
sæpe tantum mentionem facit unius: sic
v. 52. Si quis manducaverit ex hoc pane,
vivet in æternum. & ibidem. Panis, quem
ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

rurus. v. 59. Qui manducat hunc panem,
vivet in æternum.

Secundò. Plures figuræ SS. Eucha-
ristiæ, ut lignum vite in paradiso, manna, pa-
nis Eliæ, panes propositionis, agnus pascha-
lis &c. sub una tantum specie hoc mysterium
adumbrabant. Et, licet inventiantur
aliquæ figuræ duarum specierum, eæ non
sunt nobis contrariæ; nam libenter conce-
dimus, sub duplici specie Eucharistiam all-
quando sumi posse, imò semper debere à sa-
cerdotibus: & tantum dicimus, sufficere etiam
unam speciem: quod ostenditur per fi-
guras tantum unius speciei.

324. Tertiò. Ut testatur S. Augustinus
l. 3. de consensu Evangelist. c. 25. & SS.
Patres plures, Christus discipulis in Emmaus
dedit Eucharistiam: atqui dedit ipsi tan-
tum unam speciem: ergo non debent sumi
semper amba species, prob. 1. Christus
post fractionem panis statim evanuit, quin
daret calicem, cujus etiam propterea ibi
nulla fit mentio: ergo. Nec quis dicat,
Christum ibi in suo præcepto dispensasse;
nam hoc gratis dicitur, & deberet prius
probari, existisse hoc præceptum. Aliud
est, quòd ibi ex sua potestate excellen-
tia consecraverit unam speciem sine altera;
ex quo non sequitur, quòd idem alij sacer-
dotes licite facere possint; quia isti obligan-
tur præcepto Christi ad non consecrandam
unam speciem sine altera, de quo vide dicta
n. 111. quo tamen præcepto ipse Christus
Dominus non fuit ligatus. Verum neque
in Emmaus, sed in cenâ Christus instituit
sacrificium Eucharisticum, ejusque cele-
brandi modum tradidit: quem servari se vel-
le illis verbis indicavit: Hoc facite in meam
commemorationem: quæ S. Paulus 1. Cor.
11. v. 24. & 25. refert, bis à Domino
dicta esse, scilicet post cujusque speciei consecra-
tionem.

Quartò. Actor. 2. dicuntur Christiani
fuisse perseverantes in doctrina Apostolo-
rum, & communicatione fractionis panis,
& orationibus: quæ verba intelliguntur de
Eucharistia, latentibus ipsi adversarijs Lu-
thero, & Calvino; cum fractio panis con-
jungatur alijs pijs exercitijs, quæ referun-
tur ad laudem Christianorum illius tempo-
ris: nulla autem laus eorum foret, si a con-
vivijs profanis celebrarentur: atqui iterum
hic nulla fit mentio vini: & cum Nazarci
etiam probabilissimè interfuerint, qui serva-
bant tunc temporis adhuc licitè legalia, &
ex præcepto Moysis abstinere à vino, di-
bendum est, non fuisse datas civilibet com-
municandi species vini: ergo non fuit præ-
ceptum Divinum, communicandi sub utra-
que specie; alijs Apostoli, & serventissimi
fideles primitivæ Ecclesiæ id unice observav-
erunt.

325. Prob. conclusio 2. ex historia Ec-
clésiastica, & traditionibus, ac consuetudi-
nibus antiquissimis Ecclesiæ. Primò. Tes-
te Tertulliano, Clemente Alexandrino, SS.
Cypriano, Basilio, Hieronymo, apud Bel-
larminum tom. 3. contro. 3. de SS. Eucha-
risti.

ris. l. 4. c. 24. s. Secundus ritus. primis Ecclesie saculis SS. Eucharistia à fidelibus domum deferabatur, præsertim tempore persecutionum, quando ad synaxes non facile poterant convenire: item post pacem Ecclesie redditam ab anachoretis: non autem domum deferabatur sacer sanguis: cum in domibus laicorum non esset calix facer, in quo servaretur, ut patet ex literis Synodi Alexandrina in Ægypto ad Catholicos, que habentur in apologia 2. S. Athanasii contra Arianos: ubi dicitur: *Mysticum autem poculum... nusquam, nisi apud legitimos Ecclesie præsidis invenias, ... idemque divites penes eos habetur, quæ Ecclesie præsentat.* Unde, quando postea domi communicabant, sub una tantum specie id faciebant. Dein Eucharistia olim dabatur, saltem viris, in manus (ut habetur ex S. Cyrillo Hierosolymitano *catech. myst. 5. sub finem*) feminis autem, vel etiam aliquando viris, in orarium, seu linteum mundissimum, ut colligitur ex S. Ambrosio in *oraz. funeb. de S. Satyro*: ergo non dabatur sub speciebus vini; quia ista, ut patet, non poterant infundi manibus, aut linteis.

326. Secundò. Aservabatur Eucharistia pro ægrotis, ut constat ex Conciliis pluribus: & utebatur quandoque in absentia sacerdotis diaconus delecte sacramentum, quod conferre non poterat: servabatur autem, aliquando per integrum annum, prout meminit Sopronius, vel potius Joannes Mosius in *prælo spirituali. c. 79.* & Bellarmius *tom. 3. controv. 3. de Eucharist. l. 4. c. 24. s. de primis*. ergo servabatur tantum species panis; nam species vini interit, vel debuit accelescere, vel frigore corrumpi, at non ita species panis, que post consecrationem excubatur.

Communicarunt etiam ægroti sub una specie, ita de S. Serapione testatur Eusebius, de S. Ambrosio S. Paulinus, de S. Basilio S. Amphiloichius, de quibus Bellarmius *locum præcitato*. Idem denuntiat ex Concilio Toletano XI. c. 21. ubi dicitur, quosdam ægrotos acceptam sacram Eucharistiam rejecisse, non quod infidelitate hoc agerent, sed quod præter Dominici calicis *hanc unam traditam sibi non possent Eucharistiam deglutire*: ergo ægrotis illis S. Eucharistia data est sine speciebus vini, sine quibus ob factum scierat, ut paulo antè ibidem dicitur, non poterant species panis deglutire. vide hoc Concilium apud Binium *tom. 2. Concil. fol. mibi 1189.* cuius capitulum 11. habetur *fol. 1187.*

Tertiò. Vicissim infantibus probabiliter solus sacer sanguis fuit instillatus, ut videtur colligi ex S. Cypriano *serm. de lapsis post medium*, ubi narrat, puellam infantem, prius vino idolis immolato pollutam, non potuisse postea sacram sanguinem deglutire, cui utique non fuerit prius datum corpus Christi sub specie panis; aliis utique hoc prius rejecisset. vide etiam Bel-

larmium *loco citato*, ubi rectè ait, infantes non potuisse absumere species solidi cibi. Idem sacer sanguis probabiliter aliquando solus etiam datus est ægrotis, ut videtur colligi ex citato Concilio Toletano XI. c. 21. ubi dicitur: *Solei enim humane nature infirmitas, in ipso mortis exitu prægravata, tanto sceleratis pondere deprimit, ut nullis ciborum illationibus reficit, sed vix tantundem illati delectetur populi gratia sustentari.* Et tertio, istud adhuc heri apud varios Orientis populos circa infantes.

327. Quarto. Parvulis paulo grandioribus, sed adhuc innocentiibus, data fuerunt absumenda reliquia communionis, ut docet Lago de *Eucharistia. disp. 15. sec. 4. n. 50.* & habetur clarè exprellum in Concilio Matilconensi II. can. 6. ubi sic habetur: *Quæcumque reliquia sacrificiorum post servatam Missam in sacratio supercederint, quartæ, vel sextæ feriæ innocentes ab illis, cuius interest, ad Ecclesiam adducantur, & indicto eis jejuniis easdem reliquias consperfas vino percipiant*: per quod vinum non intelligitur vinum consecratum, sed commune; nam consecratum non poterat servari; cum alias facile accelescere: nec aliam ob causam vino reliquie illæ aspergebantur, quam, ut eas parvuli facilius, & libentius absumerent. Quintò. A primis, & antiquissimis Romanis Pontificibus, missa est aliis Episcopis, etiam remotis Eucharistia, ut refert Eusebius *l. 5. hist. Eccles. c. 24.* ergo non sub specie vini, quæ corrumpi, vel effundi sæpe debuit.

328. Sextò. Apud Græcos tota quadragesima, excepto Sabbato, & Dominica, ac festo Annuntiationis, fit *communio ex prælo* *dispositis*, sive ex non tunc, sed prius, seu antecedente tempore, jam consecratis, aut singulis, alibi ternis hebdomada diebus, jam à tempore Concilii Laodiceni celebrati sæculo quarto, ut colligitur ex *epist. canonice 49.* certe jam à temporibus... Chrylstonum antecedentibus: hæc autem communio fit sub una specie panis: & quamvis huius à Græcis quibusdam instilletur aliquid sacri sanguinis; tamen hæc species quinque dierum pacto exhalantur: neque consuetudo hæc instillandi aliquid sacri sanguinis viguit apud omnes Græcos, ut tradunt rerum periti. Vinum autem, quod in ipsa missa præsanctificatorum adhibetur, & cui sacre species panis intinguntur, non est consecratum.

Eadem communio ex præsanctificatis fit in Ecclesia Latina die Parasceves, seu die Veneris sancto, quo sacerdos communicat sub una specie: & viget hic usus saltem à tempore Innocenti I. qui rexit Ecclesiam jam initio sæculi quintissimi, præterius consuetudinis meminit *epist. c. 5. n. 4.* ubi ait, quod *traditio Ecclesie habent, ipso die, nempe die Veneris, & Sabbati sancto, sacramenta penitus non celebrari*. Olim quoque populum sub una tantum specie communicasse die Veneris sancto habetur ex Ordine

dine Romano *titulo. Ordo de officiis Divinis à cena Domini*, ubi post orationem: *Deus incrementorum &c.* & alia pauca dicitur: *Samat Episcopus de ipsis oblatas integras ad servandum usque mane diei parasceves: in quibus communicant absque sanguine Domini: sanguis vero eadem die penitus consumatur.* Deinde, *titulo Ordo in die parasceves. §. Istiti vero versuculis*, dicitur: *Samis de sancta oblata, & ponit in calicem nihil dicens... sanctificatur autem vinum non consecratum per sanctificationem panis: & communicant omnes cum silentio: ex quo aperte habetur, administratam fuisse communionem, sub una tantum specie, & quidem publicè in Ecclesia.*

329. Septimò. Manichæi tempore S. Leonis (ut ipse testatur *serm. 4. de quadrag.*) ne se manifestarent, communicabant cum Catholicis: sed non sumebant species vini; eoquod ex hæresi sua crederent, vinum esse à diabolo, imò esse ejus fel: item quod crederent, Christum Dominum sanguine caruisse, & corpus tantum phantalicum habuisse: at, nisi etiam Catholici plures abstinentissent ex legitima causa à speciebus vini, Manichæi non latuissent, sed ita tunc fuissent redditi manifesti: ergo. Hinc circa illud tempus, ad eam hæresim confutandam, introductus est usus utriusque speciei: quæ hæresim iterum cessante, vel obscure, iterum liberum fuit, pro cuiusque Ecclesie consuetudine, vel utramque, vel tantum unam speciem sumere. Taceo Patres, & doctores, aliquanto recentiores, ut S. Bernardum, S. Thomam, & alios, qui jam aperte hoc dogma Catholicum defendunt, videatur Bellarmius *tom. 3. controv. 3. de SS. Eucharist. l. 4. c. 24.*

330. Confirm. Lutherus ipse in *declaratione sermonis à se habiti de Eucharistia* ait: *Non dixi, neque consului, nec est intentio mea, ut unus, aut aliquot Episcopi, propria auctoritate inciperent, aliam utramque speciem porrigere, nisi ita institueretur, ac præcipere in aliquo generali Concilio, & in formula Missæ. scribit: Si quod Concilium statueret, aut permitteret utramque speciem, nos nequaquam utramque uti vellemus: sed in despectum Concilii, ejusque statuti, aut auct, aut neutræ, & minime utramque uti vellemus: ergo juxta ipsum non est præceptum Divinum, laicis etiam datum, utramque speciem sumendi; alias Lutherus non debuisset ita loqui. Verum quidem est, eum alibi aliter loqui: sed hoc aliud non probat, quam eum fuisse in suis articulis proponendis valde inconsistentem. Unde utique ejus auctoritate conclusionem non stabilimus; sed tantum adversariis, argumento ad hominem, ut vocant, ostendimus, nostram conclusionem etiam admittendam esse, si ipsorum dux non fallat. Similia de Melanchtone, atque aliis Protestantibus, vide apud Bellarminum *tom. 3. controv. 3. de Eucharist. l. 4. c. 20.* & Tannerum *tom. 4. disp. 5. q. 8. dub. 6. n. 151.**

331. Dico 2. Ecclesia iustissime prohibet laicis usum calicis. Conclusio est de fide ex Tridentino *sess. 21. c. 1. & 2.* Prob. Non pertinet usus calicis ad substantiam sacramenti (ut conclusio præcedente probatum est) sed tantum ad modum sumendi: atqui circa hunc potest Ecclesia statueri, & disponere ea, quæ servantur ad utilitatem summentium, & venerationem sacramentorum, pro rerum, temporum, locorumque, variis circumstantiis: ergo potest Ecclesia etiam circa usum calicis similia statueri, & disponere, hoc est, eum, vel præcipere, vel prohibere. prob. min. in primis ita definit Tridentinum *loc. modò cit.* deinde colligitur hoc ex illo 1. *Cor. 4. v. 1.* *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*: item etiam ex ratione; hæc enim potestas est necessaria ad rectam gubernationem Ecclesie, sicut potestas ferendi leges: ergo. Quod autem defacto Ecclesia usum calicis prohiberet, & adhuc prohibeat, habetur ex citatis Conciliis: quod autem iustissime eum prohibeat, inferitur, tum ex modo dictis, quod scilicet Ecclesia habeat legitimam potestatem, tum etiam ex eo, quod habeat iustissimas rationes eum prohibendi. Hæc autem sunt sequentes.

332. Prima. Periculum est ingens indigne tractationis SS. Eucharistie: imò quasi certitudo moralis de ea; cum sapissime vitari non posset effusio sacri sanguinis, in tam magna multitudinis communicantium, puerorum, senum, debiliū, ægrotorum, rusticorum, sese comprimentium &c. qui non possent dextrè, & sine periculo effusionis bibere de manu sacerdotis. Secunda. In pluribus locis, ubi est tantum unus sacerdos, & frequentissimus populus, non posset sufficiens vinum consecrari, nec in uno, nec in pluribus calicibus, ut patet consideranti. Tertia. Aliqui abhorrent à vino, ut abstemij: adeoque non possunt communicare modo aliis usitato: imò propter hanc rationem ipsi Lutherani permittunt his abstinentiam à calice, licet id malè ferret, si esset Christi præceptum.

333. Quarta. Si fuisset consecrata magna quantitas vini pro multo populo, quid fieret residuo, quod semper aliquod remaneret? Abhorrerent sanè plures sacerdotes ad eo sumendo, maxime, si vetula, leprosi, gangrenosi, sordidi, ex eo hausissent: imò propterea multi abstinent à bibendo illo vino, quod post communionem propinat. Quinta. Ecclesiam decet valde uniformitatem cum ergo jam olim, pluribus in locis, non esset usus communionis sub utraque specie, rectè sublatum est etiam in aliis, accedentibus præsertim rationibus jam enumeratis.

334. Sexta, & maxima ratio hujus prohibitionis est, ut excendantur hæreses: nec suspicentur homines, quod sub una specie non sit totus Christus, & una species non sufficiat ad salutem: sicut diximus n. 329. ob hæresin Manichæorum olim statutum fuisse contrarium. Sic etiam, quamvis olim in baptisate usum fuerit triplex immersio,

postea tamen contra Arianos, qui per trinitatem meritionem tres in Deo naturas significari delirabant, in Concilio Toletano IV. cap. 5. decretum fuit, unam tantum postea in Hispania adhibendam esse immersionem: eumque postea plurima incommoda, atque pericula, tum propter malitiam hominum, tum propter temporum conditiones, sequerentur ex mersione, invaluit a saculo decimo mos baptizandi per infusionem: qui tamen mos jam a saculo tertio circa aegrotos, qui sine mortis periculo mergi non poterant, adhiberi solitus erat. Et hunc ritum etiam servant nobiscum Protestantes (licet vox graeca *Βαπτισμα* Luthero latine significet *mergo*) rideturque Anabaptistas, volentes pertinaciter, homines mergi debere.

335. Deia nulla sperari potest utilitas ex concessione calicis; si enim ij, quibus ille permittitur, retinent errorem suum, de insufficientia unius speciei ad salutem, sunt indispoti ad sacramentum cum fructu recipiendum; si cum deponunt, ad quod exigunt calicem? Petit Ferdinandus I. a Pio IV. & hic concessit an. 1564. ut Episcopi Germaniae possent permittere calicem: & excepta est Viennae facultas cum ingenti laticia. At nullus fructus est securus, ut testatur Pallavicinus *historia Concilii Tridentini* l. 24. c. 12. n. 8: quare, vix anno elapso, eam S. Pius V. revocavit. Sane gloriarentur haeretici, quasi victoriam retulissent, & nos de errore aliquo convicissent, si usus calicis eis iterum concederetur.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

336. **O**B. 1. Christus Joannis 6. v. 54. ait: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*: ergo praeccepta, vel omnino necessitate medijs necessaria, est communicatio sub utraque specie. Resp. In primis hunc textum non debent nobis objicere Lutherani, & Calvinistae, qui negant Joann. 6. agi de Eucharistiae sacramento. Dein quadruplex est solutio. Prima ait, hunc textum non extendi ad omnes homines, sed tantum significare, quod hoc debeat fieri, saltem ab aliquibus in Ecclesia: sic etiam per illud Joann. 20. v. 22. *Accipite Spiritum Sanctum*: non significatur, debere omnes esse sacerdotes, sed tantum aliquos: & per illud Gen. 9. v. 1. *Crescite, & multiplicamini*: tantum significatur, aliquos debere esse conjugatos: item illud ad synagogam Exodi 12. v. 13. *Tollat unusquisque agnum*: non significat, debere unumquemque hominem separatim agnum occidere.

Alter, & melior solutio est, quod quidem omnes debeant sumere sanguinem;

sed quod hoc quoque fiat, sumendo tantum unam speciem panis, sub qua etiam adest sanguis, & sub ea, si non formaliter, saltem (ut ita dicam) materialiter bibitur. Unde praecceptum est quidem sumptio sacri sanguinis, sed non est praecceptum modus sumendi: & in hoc sensu dixit S. Cyprianus, (vel quisquis est author) *serm. de cana Domini sub medium: Potus, & esus, ad eandem pertinent rationem.*

337. Tertia solutio est, particulam *&* sumi disjunctivè, ut sensus sit: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, vel biberitis ejus sanguinem, &c.* Et haec acceptio hujus particulae in Scripturis est frequens: sic Lev. 20. v. 9. dicitur: *Qui maledixerit patri suo, aut matri, morte moriatur: patri, matrique maledixit, sanguis ejus sit super eum*: ubi clarè patet, in posteriore parte textus particulam *&*, seu quae significare, quod in praecedente significat particula *aut*. item Act. 3. v. 6. dicit S. Petrus: *Argentum, & aurum, non est mihi*: quod significat *argentum, vel aurum*; alias, si S. Petrus habuisset, quamvis non utrumque simul, tamen unum ex duobus, potuisset dare elemosynam. Rursus 1. Cor. 11. v. 29. *Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit*: significat: *Qui manducat, vel bibit*; nam quodlibet eorum sufficit ad iudicium, & damnationem.

338. Quarta solutio est, illud nisi significare idem, ad si non; hinc sensum esse: *Si non manducaveritis, & si non biberitis*: id est, si neurum feceritis: cum qua solutione coincidunt aliorum responsio, qui dicunt, illud *&* etiam necesse particulam non cum sequenti constructione: adeoque idem significare, ac *neque*, consequenter sensum esse: *Si non manducaveritis, neque biberitis*: & sic, quamvis apud Xaintem Pagninum in psalmo 1. *Beatus vir. v. 5.* in Hebraeo habeatur: *Non stabunt impii in iudicio, & peccatores in actu iustorum*: tamen verso Latina vulgata habet: *Non resurgent impii in iudicio, neque peccatores in Concilio iustorum*. ubi pro *&* posito in Hebraeo, ponitur *neque* in Latino. Jam verò propositioni copulativae: *Nisi manducaveritis, neque biberitis, &c.* opposita est disjunctiva: *Si manducaveritis, vel biberitis*: adeoque tantum unum disjunctivè est necessarium. Haec in quot sensibus explicari quam optime possit hic textus, quin utraque species praecipatur: & haec explanationes roborantur vel maxime ex eo, quod hac ratione quam optime concilietur hic textus cum alijs, in quibus Christus etiam unam tantum speciem promittit vitam, quos textus dedimus n. 322. in forma neg. cons.

339. Ex hoc inferitur cum Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 71. sec. 2. §. *Dico secundo*. de jure Divino tantum esse praecceptum, sumere unam speciem indeterminate: neque determinatè necessarium esse speciem panis; quia mandatum illud: *Nisi manducaveritis, &c.* juxta modò datam explanationem, imple-

pletur per quamlibet speciem disjunctivè sumptam: cumque totus Christus sit sub utralibet, efficit sub qualibet unionem sacramentalem, & spirituales.

Quod autem Lucae 22. v. 19. ponatur illud: *Hoc facite in meam commemorationem*: post speciem panis, non verò repetatur post speciem calicis: & quòd 1. Cor. 11. v. 25. licet eadem verba ponantur quoque post speciem vini, tamen non ponantur sine addita conditione: *Quotiescunque biberitis*: hoc, inquam, non multum refert; nam ea verba spectare ad utramque speciem, sufficienter probatur ex praxi Ecclesiae, quae illa verba in canone primum ponit post consecrationem calicis. Addita verò à S. Paulo conditio non videtur aliud mysterium significare, quam quòd in posteriori explicetur, quod prius fuerat omisum. Quod autem usus panis sit communior, quam vini, non probat dari praecceptum Divinum determinatè de hac specie (licet defecto deur Ecclesiasticum) maxime cum aliquando possit applicari usus vini, & non panis, licet etiam vicissim.

340. Dices. Licet Christus promittat vitam aeternam speciei panis, non sequitur, quòd eam promittat illi soli: ergo nostra argumentatio est nulla: probi autem Christus promittit etiam fidei salutem, vel vitam aeternam: sic Matth. 10. v. 32. ait: *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor, & ego cum coram Patre meo*: sed non ideo promittit Christus vitam aeternam fidei soli; nam in ea promissione subintelligitur: *Si cetera non desint*: ergo etiam idem potest dici de promissione facta sumptioni speciei panis. Confirm. Per panem in Sacra Scriptura saepe intelligitur totum convivium: ergo etiam per eum potest intelligi speciem vini.

Resp. 1. Adversariorum est probare, quòd in promissione facta sumptioni speciei panis subintelligatur hac conditio: *Si etiam sumatur species vini*; nam illi praecceptum adstruunt, nos negamus: affirmanti autem incumbit probatio. Quare, cum aliquando Christus de aliqua re loquatur exclusivè; alias autem de alia non loquatur exclusivè, debent adversarii probare, eum hic non loqui exclusivè. Resp. 2. Etiam nos non dicimus, soli sumptioni speciei panis promitti vitam aeternam, excludendo alia opera pia, dispositiones &c. sed tantum excludendo speciem vini.

341. Hoc autem optime colligimus cum Tridentino ex fine, & circumstantiis sermonis Christi; nam primò, Christus ibi voluit docere, necessarium esse nobis unionem spirituales, & sacramentalem cum ipso; haec autem, cum possit haberi, vel per sumptionem unius, vel per sumptionem utriusque speciei, hinc Christus Dominus, modo loquitur de una, modo de utraque specie. Deinde comparat ibi Christus Eucharistiam cum manna: ut autem haec similitudo sit integra, debet solus cibus sufficere; unde Christus concludit v. 58. *Qui man-*

ducat me, & ipse vivet propter me. in forma. dist. ant. non sequitur, quòd Christus promittat vitam soli speciei panis, sumptae sine debitis dispositionibus. om. ant. sine specie vini. neg. ant. & conseq.

Ad confir. dist. ant. per panem tropicè acceptum intelligitur totum convivium. conc. ant. per panem rigorosè acceptum. neg. ant. & confir. Christum autem Joann. 6. non accepisse panem tropicè, conitit ex rationibus hucusque pro nostra conclusione allatis. Quòd autem Concilium Tridentinum verba illa: *Nisi manducaveritis, &c.* non expressius explicaverit, ratio erat; quia varie erant apud SS. Patres eorum verborum explanationes, quarum nullam rejicere voluit, sed tantum definire, non contineri in iis praecceptum, sumendi utramque speciem.

342. Ob. 2. Matth. 26. v. 27. ait Christus: *Bibite ex hoc omnes*; unde Calvinus ait. l. 4. instit. c. 17. *Edictum aeterni Dei est, ut omnes bibant*: ergo. Confirm. 1. S. Paulus, 1. Cor. 10. v. 17. dicit: *Unum corpus multi sumus, omnes, qui de uno pane, & uno calice participamus*: ergo. Confirm. 2. Dicitur iterum 1. Cor. 11. v. 28. *Et sic de pane illo edat, & de calice bibat*: ergo. Confirm. 3. Rursus 1. Cor. 10. v. 3. & 4. dicitur de Judaeis antiquis: *Omnes eandem escam spirituales manducaverunt: & omnes eandem potum spirituales biberunt*: ergo. Resp. neg. conseq. Sermo ille directus est tantum ad Apostolos, qui soli tunc praesentes erant; licet enim Christus quandoque in Apostolis locutus sit omnibus fidelibus, non tamen semper ita locutus est, ut patet ex pluribus locis Sacrae Scripturae.

Neque nos quidquam cogit ad dicendum, quòd Christus hoc loco locutus sit omnibus fidelibus: imò, cum Marci 14. v. 23. dicatur: *Et biberunt ex eo omnes* (quod non verificatur de omnibus Christianis) & insuper Ecclesia aliter ea verba exponat: quin etiam ipsi adversarii non credant, Christum etiam locutum esse infantibus (cum his Eucharistiam non tribuant) dicendum est, Christum ibi locutum fuisse solis Apostolis, vel certè solis sacerdotibus, quales tunc Apostolos consecravit, & quibus sacrificandi potestatem dedit, (nam non tantum Episcopi, sed & sacerdotes in officio constandi Apostolis succedunt.) Adde potest ex Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 71. sec. 2. §. *Et ex his*. verba illa *Bibite, &c.* non esse praecipientis, sed invitantis, seu dantis universalem licentiam bibendi: intellige, nisi rationabiles ob causas id Ecclesia prohibeat.

Neque serupulum haereticis moveat, quòd Christus, porrigens speciem panis, non utius fuerit voce *omnes*, sed tantum, dum porrexit calicem; nam & canon Missae addit *omnes*, & S. Ambrosius, ac Palchafius, etiam legunt *omnes*: nec Evangelistae negant, id dictum fuisse, licet non expriment. Dein, si etiam Christus id verbum ibi omisisset, ratio fuisset; quia, cum panem fregisset in duodecim partes, non erat necessarium monere,